

BESZÁMOLÓ

a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság
2011. évi tevékenységéről

KKB

KKB

BESZÁMOLÓ

a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság 2011. évi tevékenységéről

Budapest, 2012. március

Kiadja:

Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság
1051 Budapest, József nádor tér 2–4.

Telefon: +36(1)795-1570

Fax: +36(1)795-0294

E-mail: kkb@ngm.gov.hu

Felelős szerkesztő: Nagy Ildikó

Tördelőszerkesztő: Palló Éva

Korrektor: Görgényi Pálné

TARTALOM

ELŐSZÓ	5
I. ÖSSZEGEZÉS	7
II. A KÖZÉRDEKLŐDÉSRE SZÁMOT TARTÓ GAZDÁLKODÓK KÖNYVVIZSGÁLÓINAK FÜGGETLEN MINŐSÉGELLENŐRZÉSE	11
1. A független minőségellenőrzés feltételeinek megteremtése	11
2. A független minőségellenőrzés gyakorlata és tapasztalatai	12
III. KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK	14
1. A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói 2010. évi kamarai minőségellenőrzésének vizsgálata	14
2. A fegyelmi eljárások vizsgálata	15
3. Az átláthatósági jelentések kamarai ellenőrzési tapasztalatainak áttekintése	15
4. A szakmai továbbképzési rendszer áttekintése	16
5. A kamara felvételi és speciális minősítési eljárásainak áttekintése	16
6. A tőzsdei könyvvizsgálók speciális minősítése	17
IV. KÖZVETLEN VIZSGÁLAT, A BIZOTTSÁGHOZ ÉRKEZETT MEGKERESÉSEK, BEJELENTÉSEK	18
V. A KÖNYVVIZSGÁLÓI KÖZFELÜGYELET SZABÁLYOZÁSÁNAK, MŰKÖDÉSÉNEK ÉRTÉKELÉSE	20
VI. TÁJÉKOZÓDÁS, HAZAI KAPCSOLATRENDSZER	21
VII. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	23
VIII. A BIZOTTSÁG 2012. ÉVI FŐ CÉLKITŰZÉSEI	24

A KÖNYVVIZSGÁLÓI KÖZFELÜGYELETI BIZOTTSÁG TAGJAI

dr. Borbás Máté

Fekete Imréné

Nyers Rezső

Boros Judit

Veresné dr. Somosi Mariann

Mészáros László

ELŐSZÓ

A Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság (a továbbiakban: bizottság vagy KKB) a könyvvizsgálói törvény (Kkt.)¹ előírásai szerint negyedik alkalommal adja közre éves beszámolóját, amelyben tájékoztatja a közvéleményt a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer előző évi működéséről.

A bizottság tevékenységében a szokásos, rendszeresen ismétlődő vizsgálatok, áttekintések mellett a működés negyedik évében további két hangsúlyos feladat jelentkezett.

2011. II. félévétől hatályba lépett a könyvvizsgálói törvény módosítása, amely szerint a piac szempontjából meghatározó jelentőségű, közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóinak, könyvvizsgáló cégeinek független minőségellenőrzési rendszerét a bizottság irányítása mellett, de a Magyar Könyvvizsgálói Kamara (a továbbiakban: kamara) adatbázisán és közreműködésével kell működtetni.

Az előkészítés munkálatai több hónapon át tartottak. Szükség volt a kamara több szabályzatának módosítására, a független ellenőrzés személyi és tárgyi feltételeinek megteremtésére. A független ellenőrök kiválasztása két alkalommal meghirdetett nyilvános pályázaton történt. Alapos előkészítést igényelt az ellenőrzés módszertanának összeállítása és elfogadása is. A módszertan tesztjét követően a független ellenőrzés novemberben kezdődött el „élesben” és 2011-ben csak az öt legnagyobb könyvvizsgáló cégnél dolgozó, jog szerinti könyvvizsgálatot végzőket érintette.

¹ A Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szóló 2007. évi LXXV. törvény.

² Az éves és konszolidált éves beszámoló jog szerinti könyvvizsgálatról szóló 2006/43/EK irányelv módosítási javaslata és a közérdeklődésre számot tartó jogalanyok jog szerinti könyvvizsgálására vonatkozó rendelet tervezete.

A tevékenység másik súlypontja a közfelügyeleti rendszer tapasztalatainak értékelése, a jövőre vonatkozó javaslatok megfogalmazása volt. Ennek aktualitását egyrészt az adta, hogy az Európai Bizottság a könyvvizsgálat jövőjével foglalkozó elmúlt évi vitaanyagát (Zöld könyv) követően 2011. november végén két uniós jogszabály tervezetet² hozott nyilvánosságra, amelyek érintik a könyvvizsgálat felügyeleti rendszerét, másrészt a bizottság javaslatot készül a miniszter asztalára tenni az ötéves ciklus lejártával a hazai tapasztalatok alapján a rendszer továbbfejlesztéséről. Ennek előkészítése elkezdődött az év során és a tervek szerint folytatódni fog 2012-ben.

Budapest, 2012. március

Miklós László,

a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság
elnöke

I. ÖSSZEGEZÉS

A Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság a 2006/43/EK irányelv rendelkezései alapján elfogadott, a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szóló – többször módosított – 2007. évi LXXV. törvény (a továbbiakban: Kkt.) szerint 2008. január 1-je óta működik.

A közfelügyeleti feladatkör ellátásához kellő távolságtartás, elfogódottság nélküli szemlélet szükséges. Nem véletlen, hogy a nemzetközi elvárások, az uniós jogszabályok a közfelügyeleti hatóságokat határozottan elválasztják a szakmai szervezetektől. Ugyanakkor a feladat ellátásához nélkülözhetetlen a könyvvizsgálat elméleti és gyakorlati ismerete, ami abban is megnyilvánult, hogy a hivatkozott irányelv – és az azon alapuló Kkt. – megengedte a szakmához tartozók kisebbségben való részvételét a közfelügyelet irányításában.

Tekintettel arra, hogy a közfelügyelet hatókörébe tartozó témák – a könyvvizsgálói tevékenység végzésének engedélyezése, a kamarai nyilvántartások vezetése, a könyvvizsgálati és minőség-ellenőrzési standardok, valamint az etikai előírások elfogadása, a szakmai továbbképzési és a minőségbiztosítási rendszer működtetése, a fegyelmi eljárások lefolytatása – a kamara feladatát képezik, a bizottság a tevékenységét csak a kamarával együttműködve tudja ellátni.

A könyvvizsgálattal szembeni bizalom-erősítés fontos eszköze a nyilvánosság. A bizottság saját hatáskörben kialakított ügyrendje, munkaterve, valamint éves beszámolója nyilvános, bárki számára hozzáférhető.³ E mellett a bizottság az éves beszámolóját nyomtatott formában is eljuttatja az illetékes állami szervek vezetőinek, a szakmai szervezeteknek és mindazoknak, akik a könyvvizsgálat szabályozásában, megítélésében érdekeltek. Az angol nyelvű összefoglalót pedig – a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően – megküldi az uniós, illetve meghatározott harmadik országok közfelügyeleti hatóságainak is.

1 A 2011. évi munka középpontjában változatlanul a könyvvizsgálat minőségbiztosítása állt. Ez a téma a kamara minőségellenőrzési gyakorlatának szokásos vizsgálata mellett a Kkt. módosításának köszönhetően további feladattal bővült: meg kellett teremteni a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók⁴ jogszabály szerinti könyvvizsgálatát ellátók szakmától független ellenőrzésének feltételeit, és be kellett indítani a rendszert. 2011-től a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóit a nem gyakorló könyvvizsgálók, független szakemberek közül pályázati úton kiválasztott független ellenőrök ellenőrzik a KKB irányítása alatt (ezt nevezi a nemzetközi gyakorlat inspekciós rendszernek), a többiekre nézve érvényben maradt a szakmát gyakorló könyvvizsgálók által végzett,

3 www.mkvk.hu, <http://www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/ado-es-penzugyekert-felelos-allamtitkarsag/hirek/knyvvizsgaloi-kozfelugyeleti-bizottsag>.

4 Az a gazdálkodó, amelynek átruházható értékpapírjait az Európai Gazdasági Térség valamely államának szabályozott piacán kereskedésre befo-gadták.

I. ÖSSZEGEZÉS

a kamara által szervezett, úgynevezett társvizsgálati (nemzetközi szóhasználat szerint: peer-review) forma. A független ellenőrzést a bizottság irányítja, de a feltételek biztosítása tekintetében jelenleg nem független a kamarától. Miután a bizottság nem rendelkezik hatósági jogkörrel és apparátussal, a működés feltételeit a kamara biztosítja. A költségvetési forrásból történő finanszírozás is a kamarán keresztül történik. 2011-ben három független ellenőr pályázatát fogadta el a bizottság. Egyikük koordináló szerepkörben, munkaviszonyban foglalkoztatott a kamaránál a minisztérium által biztosított költségvetési támogatás terhére, miközben a szakmai feladatok ellátásában a bizottság elnökétől kap utasítást.

Az ellenőrzés módszertanát a bizottság dolgoztatta ki. Az ellenőrzés fő iránya a cégek belső minőségellenőrzési politikájának működése, amit alátámaszt a jogszabály szerinti könyvvizsgálatot végzők munkaanyagainak ellenőrzése.

2 Az elmúlt év során a független ellenőrök csak a nagy könyvvizsgáló cégeknél dolgozó könyvvizsgálókat (számszerint 14 fő) ellenőrizték, valamennyi esetben megfelelt eredménnyel. Cégszintű ellenőrzés – a hároméves szabály alapján – 2011-ben nem volt esedékes. A kisebb cégek közérdeklődésű megbízásainak ellenőrzését (számszerint 12 fő) a kamara minőségellenőrei végezték, lehetőség szerint a független ellenőr jelenlété-

ben. A határozathozatalhoz minden esetben a KKB egyetértése szükséges. A kamara által végzett ellenőrzések megfelelt eredményű határozatai közül négyet nem fogadott el a bizottság. Három esetben a nem megfelelő mintaválasztás (nem az IFRS szerinti konszolidált beszámoló könyvvizsgálatát választották ki ellenőrzésre és annak pótlólagos ellenőrzését kérte a bizottság), egy főnél pedig szakmai véleménykülönbség (a feltárt hiányosságok eltérő minősítése) volt az elutasítás indoka.

3 A független ellenőrök a következő területeken észleltek hiányosságokat:

- az ügyfél, illetve a megbízás elfogadása
- a könyvvizsgáló csalással összefüggő felelőssége
- a megbízáshoz kapcsolódó minőségellenőrzés.

4 A közfelügyelet további részletei (a nyilvántartási rendszer, a szakmai, minőségellenőrzési és etikai standardok bevezetése, a továbbképzési és a fegyelmi rendszer) a piac által elvárt minőségű könyvvizsgálat feltételeit és biztosítékát jelentik, aminek folyamatos vizsgálata visszatérő feladata a bizottságnak.

A bizottság munkamódszere ezek tekintetében nem változott. A könyvvizsgálók, a kamara munkájáról való folyamatos tájékozódás, figyelemmel kísérés mel-

I. ÖSSZEGEZÉS

lett meghatározóak az egyes témákban lefolytatott vizsgálatok, illetve áttekintések.⁵ A munka során a KKB a lehetőséghez képest támaszkodik a szakértői névjegyzékben szereplők munkájára. A vizsgálatok eredményeként jellemzően észrevételek, javaslatok születnek a kamara felé, míg az áttekintés eredménye esetleg egy későbbi vizsgálatban, vagy a folyamatos kapcsolattartás során hasznosul.

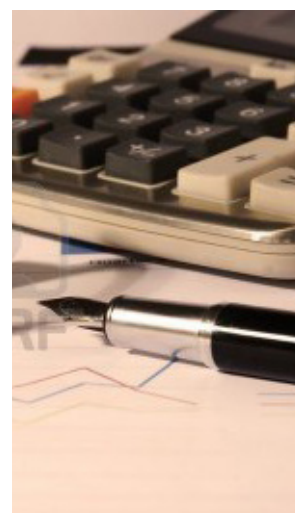
A vizsgálatok és az áttekintések tapasztalatainak összegezése a következő:

- A 2011-es év volt az utolsó, amikor a kamara végezte a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóinak minőségellenőrzését is. A 40 fő kamarai tag könyvvizsgáló 71 megbízásának, valamint 14 cég belső minőségellenőrzési rendszerének ellenőrzése döntő többségben megfelelt eredménnyel zárult. A cég rendszere egy esetben, a megbízás pedig öt esetben kapott megjegyzéssel megfelelt minősítést. A KKB megkülönböztetett figyelemmel vizsgálta az IFRS beszámolók könyvvizsgálatával kapcsolatos ellenőrzést. Észrevételezte a megfelelt eredményeket olyan esetekben, amelyek mögött a minőségellenőrök által tételesen felsorolt súlyos szakmai megállapítások voltak. Tekintettel azonban arra, hogy az érintettek körének minőségellenőrzését a jövőben a bizottság felügyeli, nem tett részletes javaslatokat a kamara felé.
- A fegyelmi eljárások vizsgálata a 2011. első félévi ügyeket érintette és a

tárgyalások jegyzőkönyveinek tanulmányozásán alapult. A szankciók köre az elmúlt évben a szüneteltetés elrendelésével bővült és duplájára emelkedett a kiszabható pénzbírság összege is. A korábbi vizsgálatokhoz képest a vétség és a kiszabott büntetések közötti összhang sokat javult, de egyes esetekben a bizottság még mindig enyhének találta a vétség súlyához képest kiszabott szankciót. Javasolta a kamarának, hogy fordítson nagyobb figyelmet azokra az esetekre, amelyek a könyvvizsgálói szakmára és a tevékenység biztonságára nagyobb kockázatot jelentenek.

- Az átláthatósági jelentések kamarai ellenőrzésének gyakorlatát 2011-ben is áttekintette a bizottság. Bár a teljesítésben és az ellenőrzésben volt némi előrelépés, a KKB szerint továbbra sem megfelelő a hiányosságok pótlása, hiányzik a nem megfelelő tartalmú jelentések helyesbítése és a mulasztás megfelelő szankcionálása. A bizottság javasolta, hogy az ellenőrzés a jövőben a független ellenőr feladata legyen.

- A szakmai továbbképzési rendszer keretében az előző évi kreditpontokkal járó választható témájú továbbképzések áttekintésével foglalkozott a bizottság. Megállapította, hogy a decentralizált szervezésű továbbképzések többnyire adózási és számviteli kérdésekre irányulnak és észrevételezte a könyvvizsgálati téma 10% alatti arányát. Javasolta a bizottság a kamara rendszeres ellenőrzését a kreditpontok megfelelő alkalmazása érdekében.

5 A vizsgálatok egy adott témában a kamara által rendelkezésre bocsátott információk teljes körű, vagy mintavételen alapuló elemzését, értékelését jelentik. Az áttekintés a kamarai tagsággal együtt járó kötelezettségekre vonatkozó szabályozás megismerésére, az alkalmazott rendszerek működésére irányul és következtetések levonásával zárul.

I. ÖSSZEGEZÉS

– A kamara felvételi és speciális minősítési eljárásait áttekintve a KKB az úgynevezett mellékfoglalkozású könyvvizsgálók tagfelvételénél észlelt nehézségeket. Egyetértett a kamarának a könyvvizsgálók más gazdálkodónál betöltött jogviszonyára irányuló ellenőrzésével, de szigorúbb szankcionálást tartott indokoltnak a törvény megsértőivel szemben.

– Foglalkozott a bizottság a tőzsdei könyvvizsgálók speciális minősítése bevezetésének javaslatával is. Jelenleg az IFRS konszolidált beszámolót készítő gazdálkodók könyvvizsgálóira nincs külön előírás. Tekintettel a tőzsdei gazdálkodók IFRS beszámolóképzési kötelezettségére és a felügyeleti hatóság ezekkel kapcsolatos észrevételeire, a bizottság indokoltnak tartotta a speciális minősítés bevezetését. A bizottság üdvözölte a 2011 végén történt törvénymódosítást és a 2014-től bevezetendő speciális nyilvántartási kötelezettséget. Kilátásba helyezte a végrehajtás figyelemmel kísérését.

5 Az évek során növekedett a saját kezdeményezésére, vagy külső bejelentés nyomán lefolytatott közvetlen vizsgálat⁶ jelentősége a bizottság munkájában. A KKB különös figyelmet fordít az érintett állami szerv részéről a tőkepiaci szereplők könyvvizsgálóival kapcsolatban érkező bejelentések kivizsgálására. Egy, 2011-ben külső megkeresés alapján indított vizsgálathoz a bizottság rendkívüli minőségellenőrzést kért a kamarától, aminek

eredményét nem fogadta el és az ügyet továbbította a törvényességi felügyelet gyakorlójának.

6 A bizottság az ötéves ciklus lejáratahoz közeledve megkezdte a hazai közfelügyeleti rendszer szabályozásának, működésének értékelését. A KKB az összegezett értékelést és javaslatokat továbbítani tervezi a kormányzathoz 2012 folyamán. A bizottság úgy látja, hogy a közfelügyelet jogi státusza, hatásköre, erőforrásai az eddigi tapasztalatok tükrében átgondolást és több ponton a jelenlegitől eltérő szabályozást igényelnek. A független ellenőrzési (inspekciós) rendszer működtetéséhez, a végső felelősség gyakorlásához meg kell teremteni a közfelügyeleti feladatok ellátásának szakmától való teljes függetlenségét. A szándék összhangban van az Európai Bizottság közelmúltban napvilágot látott két jogszabálytervezetével, amelyek a jogszabály szerinti könyvvizsgálat terén reform szintű változásokat kívánnak bevezetni.

7 A közfelügyeleti feladatok ellátásának személyi feltételeiben az előzőeken túlmenően annyi változás történt, hogy miután a szakértők két-éves megbízatása 2010 végén lejárt, a bizottság új pályázatot írt ki a szakértői névjegyzék feltöltésére. Az eredmény: a korábbi 4 szakértővel szemben 7 fő került fel a szakértői névjegyzékre.

⁶ A bizottság a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói szolgáltatást igénybe vevők érdekét veszélyeztető helyzet feltárása, kialakulásának megelőzése érdekében a közfelügyelet alá tartozó személyektől, szervezetektől iratot, adatot, információt, nyilatkozatot kérhet, valamint e célból betekinthez irataikba, könyveikbe és adathordozóikba (Kkt. 195. § (1)).

II. A KÖZÉRDEKLŐDÉSRE SZÁMOT TARTÓ GAZDÁLKODÓK KÖNYVVIZSGÁLÓINAK FÜGGETLEN MINŐSÉGELLENŐRZÉSE

1 A független minőségellenőrzés feltételeinek megteremtése

A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálatát ellátó könyvvizsgálók, könyvvizsgáló cégek minőségellenőrzését 2011. július 1-től a KKB közvetlen irányítása mellett kell működtetni. Tekintettel azonban arra, hogy a bizottság nem rendelkezik hatósági jogkörrel, nincs apparátusa, sem megfelelő számítástechnikai háttere, a törvényalkotó a kamarára bízta a rendszer infrastruktúrájának, hátterének megteremtését. A finanszírozást a Nemzetgazdasági Minisztérium és a kamara közötti megállapodás szerint kizárólag erre a célra szolgáló költségvetési hozzájárulás biztosítja.

A személyi feltételek megteremtéséhez nyilvános pályázatot kellett kiírni a kiválasztás és az elbírálás szabályainak rögzítése mellett. A KKB döntése alapján egy munkaviszonyban foglalkoztatott koordináló független ellenőr mellett a pályázatok eredményeként további két megfelelő ismeretekkel és tapasztalatokkal rendelkező független ellenőr⁷ került kiválasztásra. Amennyiben az adott ellenőrzés lefolytatásához különleges szakértelem szükséges, az ellenőrzésbe a független ellenőr irányítása mellett aktív tagsággal rendelkező kamarai minőségellenőrök is bevonhatók. Több hónapos munka eredményeként született meg az ellenőrzés szempontrendszer, módszertana, amit a KKB szakértői közreműkö-

déssel dolgoztatott ki. A következőkben a módszertan olyan irányú továbbfejlesztése szükséges, amely a kisebb cégek esetén arányosabbá teszi a minőségellenőrzés ráfordításait és várható eredményét.

Tekintve, hogy a nyilvános szempontrendszer része a kamara minőségellenőrzési kézikönyvének, az elfogadás formálisan a kamara elnökségének hatásköre. A sajátos kompromisszumos megoldás eredményeként a rendszer működtetéséhez folyamatos együttműködés szükséges a bizottság és a kamara között.

Az ellenőrzés fő iránya a cégek belső minőségellenőrzési politikájának végrehajtása és ennek alátámasztására a jogszabály szerinti könyvvizsgálatot végzők munkanyagainak mintaválasztásos ellenőrzése. A módszertan kidolgozása során lényeges szempontnak tartotta a bizottság a kapcsolat megteremtését a cég minőségellenőrzési rendszere és az egyes megbízások minősége között. Tekintettel arra, hogy a minőségellenőrzés a közigazgatási hatósági eljárás szabályai alapján zajlik, a határozatot a kamara minőségellenőrzési bizottsága hozza, de ahhoz a KKB egyetértése szükséges.

Mint látható, az új rendszer, bár szakmai irányítása a bizottság kezében van, *nem független a kamarától*. Ez a tény a harmadik (EU-n kívüli) országokkal kötött megállapodás elhúzódo előkészítése során már az indulás évében gondot okozott. Az eddigi tapasztalatok és a folyamatban lévő uniós jogszabályok jelzik, hogy az együtt-

⁷ Aki nem áll kamarai tagsági jogviszonyban, vagy könyvvizsgálóval, könyvvizsgáló céggel tulajdonosi, munkavállalói, vagy munkaviszony jellegű jogviszonyban és megfelel a Kkt. 190.§ (2) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott feltételeknek.

II. A KÖZÉRDEKLŐDÉSRE SZÁMOT TARTÓ GAZDÁLKODÓK KÖNYVVIZSGÁLÓINAK FÜGGETLEN MINŐSÉGELLENŐRZÉSE

működés jelenlegi formája már rövid távon sem tartható fenn. A problémák a közfelügyeleti rendszer kereteinek felülvizsgálatát igénylik.

2 A független minőségellenőrzés gyakorlata és tapasztalatai

Az adatszolgáltatás szerint 2011-ben 26 kamarai könyvvizsgáló ellenőrzése vált esedékessé a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói közül. 14-en az öt legnagyobb könyvvizsgáló cégnél, 12-en más könyvvizsgáló cégeknél dolgoztak.

Az öt legnagyobb könyvvizsgáló cégnél dolgozó könyvvizsgálók (14 fő) közérdeklődésre számot tartó megbízásait (számszerint 20-at) a független ellenőrök, további megbízásait a kamarai minőségellenőrök vizsgálták. Cégszintű ellenőrzés a hároméves szabály érvényesülése miatt nem volt esedékes 2011-ben. A független ellenőrök által végzett 2010-es megbízások ellenőrzése minden esetben megfelelt minősítéssel zárult.

A KKB döntése szerint a „nagyokon” kívüli könyvvizsgáló cégeknél dolgozó 12 könyvvizsgáló és 7 könyvvizsgáló cég munkájának ellenőrzését a kamara minőségellenőrei folytatták le úgy, hogy két esetben megfigyelőként azon a független ellenőr is jelen van.

A határozat elfogadásához a KKB egyetértése szükséges. A bizottság 8 esetben egyetértett a határozattal, négyet nem fogadott el. Az utóbbiak közül három esetben az elutasítás oka a nem megfelelő mintaválasztás volt. Az IFRS szerinti konszolidált éves beszámoló nem szerepelt a mintában, ezért annak pótlólagos ellenőrzésére a KKB felkérte a kamarát. A kamara a javaslatot elfogadta.

Egy kamarai tag esetén az elutasítás véleménykülönbségen alapult. A bizottság úgy ítélte meg a rendelkezésére álló dokumentumok alapján, hogy az IFRS konszolidált éves beszámoló könyvvizsgálatának nem megfelelt eredménye mellett a könyvvizsgáló olyan súlyos szakmai hibákat vétett másik megbízásánál is (tőzsdei cég számviteli törvény szerinti egyedi beszámolójának könyvvizsgálata), ami alapján nem adható „megjegyzéssel megfelelt” minősítés sem⁸.

A független ellenőrök a megbízások ellenőrzése során a következőkben bemutatott hiányosságokat tapasztalták.

Ügyfél, illetve a megbízás elfogadása

Előfordult, hogy a megbízást elfogadó dokumentum csak a szerződés megkötése után született meg. Szélesebb körben volt tapasztalható, hogy az ügyfélre, illetve a megbízásra vonatkozó elfogadási dokumentum sematikusán csak néhány mondatot tartalmazott, nem nyújtva ezzel meggyőző bizonyítékot arról, hogy a könyvvizsgáló valóban ellenőrizte az ügyfél tisztességé-

8 A kamarai szabályok szerint a három fokozatú skálán (megfelelt, megjegyzéssel megfelelt, nem felelt meg) az adott minősítés a két megbízás eredményének átlagától függ.

II. A KÖZÉRDEKLŐDÉSRE SZÁMOT TARTÓ GAZDÁLKODÓK KÖNYVVIZSGÁLÓINAK FÜGGETLEN MINŐSÉGELLENŐRZÉSE

ről, integritásáról rendelkezésére álló információkat, valamint mérlegelte-e, hogy képes-e a megbízás végrehajtására.

A könyvvizsgáló csalással összefüggő felelőssége

Ismétlődő hiányosság az, hogy a megbízásért felelős munkacsoport a nyitó megbeszélésen elmulasztotta annak megtárgyalását, hogy a gazdálkodó pénzügyi kimutatásai hol lehetnek kitéve csalásból eredő lényeges hibának, hogyan merülhet fel csalás. A nyitó megbeszélések dokumentáltsága általában hiányos volt, esetenként azon a megbízásért felelős partner sem vett részt.

Az előző évi könyvvizsgálat tapasztalataira, valamint a vezetőség megbízhatóságára hivatkozva ugyancsak több esetben hiányzott a csalási kockázatnak kitett területek azonosítása. Ez a gyakorlat ellentétes a vonatkozó könyvvizsgálati standard előírásával, amely nem engedi meg az előző évi kontrollokra való ellenőrzés nélküli hivatkozást és nem tartja elfogadhatónak a vezetéssel, irányítással megbízott személyek tisztességével kapcsolatos vélelmezést.

A független ellenőrök úgy ítélték meg, hogy a vezetőséggel, irányítással megbízott személyekkel, a belső ellenőrrel vagy más munkavállalóval csalási kockázat témakörben tartott megbeszélések dokumentációjából hiányzott a könyvvizsgáló szakmai szkepticizmusa. A feltett kérdések és válaszok többnyire sablonosak voltak. Előfordult, hogy ezeket a megbeszéléseket a munkacsoport nem kellő tapasztalattal

rendelkező tagja folytatta le. Adódott olyan eset is, amikor a bevételek megjelenítéséhez kapcsolódó csalásból eredő lényeges hibák kockázatának kötelező vizsgálatát az okok megfelelő dokumentálása nélkül mellőzték.

Megbízáshoz kapcsolódó minőségellenőrzés

A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálatánál – az előírások szerint – minden esetben kijelölték a megbízáshoz kapcsolódó minőségellenőrt. Annak személye azonban nem minden esetben volt független a munkacsoporttól. Előfordult az is, hogy a könyvvizsgálói jelentés dátumát követően történt meg a megbízáshoz kapcsolódó minőségellenőrzés. Helyenként a folyamat dokumentálása is kívánni valót hagy maga után, illetve nincs megfelelő bizonyíték arra, hogy a minőségellenőr már a tervezés fázisában be lett vonva a könyvvizsgálat menetébe.

III. KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK

A bizottság tevékenységének súlypontját a felelősségi körébe tartozó témákban indított vizsgálatok jelentik. Ezekről a minden év december 31-ig nyilvánosságra hozott munkaterv előre tájékoztatást ad. A vizsgálatok egy-egy témában a kamara rendelkezésére álló számítógépes és papíralapú információk tételes áttekintését, elemzését és értékelését jelentik jellemzően véletlenszerűen vagy célzottan kiválasztott minta alapján.

1 A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói 2010. évi kamarai minőségellenőrzésének vizsgálata

A könyvvizsgálók minőségbiztosítási rendszerén belül a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóinak minőségellenőrzése kezdettől fogva megkülönböztetett figyelmet kapott a bizottság részéről. A kamara ezirányú tevékenységének, azaz a tőzsdén forgalmazott értékpapírokkal rendelkezők könyvvizsgálói kamarai minőségellenőrzése és annak bizottsági vizsgálata ebben a formában feltehetően az utolsó volt, tekintettel az új rendszer 2011-es bevezetésére.

A KKB által indított vizsgálat 40 fő kamarai tag könyvvizsgáló 71 megbízását és az őket foglalkoztató (általuk tulajdonolt) 17 cég közül 14 cég belső minőségellenőrzési rendszerét érintette. A kamara integrált

információs rendszere által automatikusan kiválasztott sokaságban a Big Four-hoz⁹ tartozók reprezentáltsága 62 % volt. 2010-ben – egy kivétellel – valamennyi ellenőrzés terv szerinti, azaz a három éves gyakoriságra vonatkozó jogszabálynak megfelelő volt.¹⁰ A bizottság szakértő bevonásával megvizsgálta a 2010-ben lefolytatott ellenőrzés dokumentumait, a megküldött anyagok áttanulmányozását követően további írásos információkat kért és kapott a kamarától.

Mind a cégek rendszerére, mind az egyedi mintaválasztásra vonatkozó valamennyi ellenőrzés megfelelt minősítéssel zárult. A cégellenőrzés egy, a megbízások ellenőrzése pedig öt esetben hozott „megfelelt megjegyzéssel” eredményt. „Nem felelt meg” minősítéssel záruló ellenőrzés nem volt. A KKB megállapította, hogy az IFRS beszámolók könyvvizsgálatát magában foglaló mintaválasztás esetén a kamara minőségellenőrzési bizottsága kellő felkészültségű ellenőröket kért fel, akik alapos munkát végezve a zárójelentéseikben tételesen ismertették a tapasztalt hiányosságokat és hibákat. Helyenként azonban a súlyos megállapítások ellenére a kamarai ellenőrzés – többeknél IFRS továbbképzésre való kötelezés mellett – magas arányú megfelelt, illetve megjegyzéssel megfelelt minősítéssel zárult.

Miután az érintett kör minőségellenőrzése, bár technikailag továbbra is kapcsolódik a kamarához, a továbbiakban már nem a kamara felelőssége, a részletes javaslatok megfogalmazásától a bizottság eltekintett.

⁹ Deloitte, Ernst és Young, KPMG, PricewaterhouseCoopers.

¹⁰ Soron kívüli ellenőrzést a bizottság, illetve a kamara illetékes bizottságai is kezdeményezhetnek.

III. KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK

2 A fegyelmi eljárások vizsgálata

A bizottság által indított vizsgálat meg kívánt győződni arról, hogy a 2010-es törvénymódosítást¹¹ beépítették-e a fegyelmi szabályzatba és a módosult szabályok a gyakorlatban hogyan érvényesülnek.

A szakértői közreműködéssel lezajlott vizsgálat a 2011. I. félévi fegyelmi ügyek (38 kamarai tag és 4 könyvvizsgáló társaság) tárgyalásának jegyzőkönyveit tekintette át.

A kamara a vonatkozó szabályzatába a szüneteltetés elrendelésének új szankcióját beépítette, alkalmazta és egyidejűleg duplájára emelte a kiszabható pénzbírság határát.

Az eljárások egy része külső kezdeményezésre indul. Különös figyelmet fordított a KKB azokra az esetekre, amit az illetékes állami szerv, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete kezdeményezett.

A bizottság megállapította, hogy a korábbi vizsgálatokhoz képest a vétség és a kiszabott szankciók közötti összhang összességében javult, bár egyes esetekben a feltárt tényekhez és a könyvvizsgálói vétségek súlyához képest enyhének találta a kiszabott büntetést. Az alkalmazott elmarasztalások között jelentős arányt képviseltek a növekvő összegű pénzbírságok. Szüneteltetésre egy, kizárásra öt esetben került sor. Ismétlődő gyakorlat, hogy az elmarasztalástól tartó könyvvizsgáló a fegyelmi eljárás során a kilépést, vagy a speciális minősítés¹² törlését választja. A KKB javasolta a kamarának, hogy

fordítson különös figyelmet az olyan fegyelmi eljárásokat megalapozó esetekre, amelyek a könyvvizsgálói szakmára és a könyvvizsgálói tevékenység biztonságára nagyobb kockázatot jelentenek.

3 Az átláthatósági jelentések kamarai ellenőrzési tapasztalatainak áttekintése

A téma 2011-ben is napirendre került és a kamarai figyelemmel kísérés irányultságának javulása ellenére az eredmények továbbra sem kielégítőek. A bizottság áttekintette a kamarának a 2010. évre szóló átláthatósági jelentések ellenőrzésére irányuló gyakorlatát. A bizottság megállapította, hogy a teljesítésben és az ellenőrzésben tapasztalható némi előrelépés. A kamara azonban továbbra sem rendelkezik naprakész, pontos nyilvántartással a tőzsdei társaságok könyvvizsgálóiról, a hiányosságok pótlása, a nem megfelelő tartalmú jelentések helyesbítése sem történik meg. A KKB véleménye szerint azon könyvvizsgálók, akik az átláthatósági jelentés készítésére, közzétételére a Kkt-ben előírt kötelezettségüknek nem tesznek eleget, fegyelmi vétséget követnek el és a nem, vagy nem megfelelően teljesítő könyvvizsgálókkal szemben a könyvvizsgálói törvény szerinti szankciókat alkalmazni kell. A bizottság javasolta, hogy az átláthatósági jelentések ellenőrzése a jövőben a független ellenőr feladata legyen.

¹¹ Az eljárási szabályok pontosítása mellett a fegyelmi büntetések kiegészültek a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység szüneteltetésének meghatározott időre történő elrendelésével.

¹² Külön jogszabály szerint egyes gazdálkodók (pl. pénzügyi intézmények, biztosítók, befektetési alapok, pénztárak) könyvvizsgálatát csak külön nyilvántartásban szereplő minősített könyvvizsgáló, vagy könyvvizsgáló cég végezheti.

III. KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK

4 A szakmai továbbképzési rendszer áttekintése

A bizottság 2010-ben a szakmai továbbképzés rendszerén belül az úgynevezett kreditpontos továbbképzés gyakorlatával foglalkozott.

A kamara továbbképzési szabályzata minimálisan évente 4 napi, összesen 16 kreditponttal járó továbbképzést ír elő a tagok számára a szakmai kompetencia folyamatos fenntartása és fejlesztése céljából. Ebből egy napot kötelező jelleggel központi tematika szerinti továbbképzéssel kell eltölteni, a további 12 kreditpont a területi szervezetek, tagozatok, bizottságok, kamara Oktatási Központja által szervezett, illetve a kamara által elfogadott, választható továbbképzésekkel lehet teljesíteni.

Az áttekintés célja volt annak megítélése, hogy a könyvvizsgálók rendelkezésére álló kreditpontos választható továbbképzések témakörei megfelelően támogatják-e a könyvvizsgálókat abban, hogy a munkájukhoz szükséges ismereteket és kompetenciákat folyamatosan megújítsák. Vizsgálta azt is, hogy a jelenlegi szabályzat alapján működő decentralizált rendszer mellett mennyire következetes a választható továbbképzéseken szereshető kreditpontok meghatározása és a kiadott kreditpontok száma összhangban van-e a kamara továbbképzési szabályzatával.

A KKB megállapította, hogy a kreditpontos képzések döntően adózási és számviteli kérdésekkel foglalkoznak. Elismerve a könyvvizsgálók munkájához nélkülözhetet-

len, a változó jogszabályi környezet miatt is szükséges számviteli és adózási témák fontosságát a továbbképzésben, a bizottság észrevételezte a könyvvizsgálati vonatkozású képzések alacsony, 10 % alatti arányát. Javasolta továbbá a függetlenséggel vagy etikai kérdésekkel foglalkozó témák felvételének megfontolását, és felhívta a kamara figyelmét a kiadott kreditpontok területi szervezetek közötti eltéréseire. A bizottság indokoltnak tartja a kamara rendszeres ellenőrzését a kreditpontok következetes, a továbbképzési szabályzatnak megfelelő alkalmazása tekintetében.

5 A kamara felvételi és speciális minősítési eljárásainak áttekintése

Tekintettel arra, hogy a könyvvizsgálói törvény alapján a kamara hatáskörébe tartozik a jogszabály szerinti könyvvizsgálat feltételét képező tagfelvétel, a könyvvizsgáló cégek nyilvántartásba vétele, valamint a külön jogszabályokban meghatározott gazdálkodók könyvvizsgálatához előírt minősítési kérelmek elbírálása, a bizottság visszatérően foglalkozik a felvételi eljárások gyakorlatával.

A jegyzőkönyvek tanulmányozásán alapuló áttekintés egy problémás területet hozott felszínre, ez pedig az úgynevezett mellékfoglalkozású könyvvizsgálók tagfelvétele.¹³ A bizottság üdvözölte a kamara főttrkari hivatalának gyakorlatát, amely szerint az Opten rendszeren keresztül ellenőrzik a

¹³ A tagság feltétele az, hogy a kérelmező más kamarai tag könyvvizsgálónál, könyvvizsgáló cégnél létesített munkaviszonyán kívül ne legyen munkaviszonyban, közalkalmazotti, köztisztviselői jogviszonyban, szolgálati viszonyban. A kivételeket, amikor egy könyvvizsgáló személyesen működik közre más gazdálkodó szervezetben, a Kkt. ugyancsak szabályozza. A munkaviszony jellegű jogviszony értelmezését a Kkt. 2012-től hatályos legutóbbi módosítása pontosította.

III. KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK

könyvvizsgálók más gazdálkodó szervezetknél betöltött esetleges vezetői státuszát és a feltárt ügyeket átadják az illetékes kamarai bizottságoknak. Az eljárás eredményeként volt, aki feladta aktív kamarai státuszát, de született a tevékenység felfüggesztésére vonatkozó fegyelmi határozat is. A folyamatos kamarai ellenőrzés szükségességét az adatváltozások törvényben előírt bejelentési kötelezettségének mulasztásai is indokolják. Az utóbbi szigorúbb szankcionálása ugyancsak indokolt lenne a bizottság véleménye szerint.

ügyként kezelte az IFRS minősítés bevezetését, illetve a minősítés megszerzése feltételeinek szigorítását.

Időközben a számvitelről szóló 2000. évi C. törvénynek a 2011. évi CLVI. törvénnyel elfogadott módosítása 2014-től speciális nyilvántartási kötelezettséget, illetve minősítést írt elő mind az IFRS szerinti beszámolót összeállítók (könyvviteli szolgáltatást nyújtók), mind a könyvvizsgálók számára. A bizottság üdvözölte a javaslatát is magában foglaló törvénymódosítást és tervezi a kamarai intézkedések figyelemmel kísérését.

6 A tőzsdei könyvvizsgálók speciális minősítése

A KKB napirendre tűzte a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói-ra vonatkozó minősítések helyzetének áttekintését, különös tekintettel arra, hogy miközben a pénzügyi intézmények jelentős részénél és az önkormányzatoknál speciális minősítésű könyvvizsgálók végezhetnek csak jogszabály szerinti könyvvizsgálatot, addig a konszolidált IFRS beszámoló készítésére kötelezett közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók (azaz a tőzsdei társaságok) könyvvizsgálatához nincs külön követelmény előírva.

A bizottság úgy ítélte meg, hogy a speciális minősítés előírása hozzájárulna a minőség javításához annak ellenére, hogy az uniós tagállamok csak kisebb hányadában követnek hasonló gyakorlatot. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete is kiemelt

IV. KÖZVETLEN VIZSGÁLAT, A BIZOTTSÁGHOZ ÉRKEZETT MEGKERESÉSEK, BEJELENTÉSEK

A törvényalkotó lehetőséget adott a bizottságnak, hogy a jogszabályi kötelezettségen alapuló szolgáltatást igénybe vevők érdekeit veszélyeztető helyzet feltárása, kialakulásának megelőzése érdekében a kamarai tagoktól, kamaránál regisztrált könyvvizsgáló cégektől iratot, adatot, információt, nyilatkozatot kérjen, betekintsen irataikba, könyveikbe, adathordozókba¹⁴. A közvetlen vizsgálatok többnyire külső kezdeményezésre indulnak.

Bár Magyarországon nem működik „panaszvonal”, ennek ellenére egyre gyakrabban fordul elő, hogy állami szervek, gazdálkodók, sőt magánszemélyek is a bizottsághoz fordulnak egy esetleges vita eldöntése, vagy a könyvvizsgálattal kapcsolatos panaszuk kivizsgálása miatt.

A bizottság minden alkalommal mérlegeli az illetékességét és megteszi a szükséges intézkedéseket.

Egy alkalommal, külső kezdeményezésre indított közvetlen vizsgálat kapcsán a bizottság a kamarától rendkívüli minőségellenőrzést kért, aminek eredményét azonban nem fogadta el. Úgy ítélte meg, hogy a minőségellenőr által tett megállapítások alapján arra a kérdésre, miszerint „a megismert dokumentumok (bizonyítékok) alátámasztják-e a könyvvizsgálói jelentésben foglaltakat?” nem adható pozitív válasz és a nemleges válasz érdemben befolyásolja az ellenőrzés végeredményét. Tekintettel a véleménykülönbségre és arra, hogy a kamara az egyeztetést követően is fenntartotta álláspontját a teljesítmény elfogadhatóságáról, a bizottság a törvényességi felügyeletet ellátó miniszter felé továbbította az ügyet.

Érkeztek olyan megkeresések (pl. jogértelmezési kérdésben), amelyeket hatáskör hiányában továbbítani kellett a Nemzetgazdasági Minisztérium felé. Több ízben a kamarának adta át az ügyet illetékességéből a bizottság. Volt olyan eset is, amikor a panaszt kivizsgálásra a kamarához továbbította a KKB, de annak az eljárás megtagadására vonatkozó válaszával a bizottság nem értett egyet és ismételten kérte a kamarát a fegyelmi eljárás lefolytatására.

A Kkt., valamint a számviteli törvény szerint a kamarai tag könyvvizsgálónak, könyvvizsgáló cégnek, illetve a vállalkozónak a KKB felé az indok megjelölésével be kell jelenteni, amennyiben a könyvvizsgáló megbízása lemondással vagy visszahívással megszűnt.

A bizottság ülésein a titkárság rendszeresen tájékoztatást adott a könyvvizsgáló lemondásával, visszahívásával kapcsolatos bejelentésekről és döntött az esetleges kiegészítő információk beszerzésének szükségességéről.

A Bizottsághoz 2011-ben a 2010. évhez képest valamelyest kevesebb, 416 könyvvizsgált társaságra vonatkozóan érkezett bejelentés. A bejelentések – könyvvizsgált társaságokra vonatkozó, megjelölt indok szerinti – megoszlása a következő:

A 2011-ben érkezett 416 bejelentés közül, a bejelentések jelentős hányada (27,42%) az értékhatár változásának tudható be. Ez a 2010. évi megoszlási adathoz képest 1,04 százalékpontos növekedést jelent.

¹⁴ 2007. évi LXXV. törvény 195. §.

IV. KÖZVETLEN VIZSGÁLAT, A BIZOTTSÁGHOZ ÉRKEZETT MEGKERESÉSEK, BEJELENTÉSEK

A közös megegyezéssel megszűnő megbízások szintén jelentős részarányt (13,98%) képviselnek a 2011. évi bejelentések között, ami 7,23%-os növekedést jelent az előző évi adathoz képest.

3,57 százalékpontos növekedés figyelhető meg azon bejelentések esetében, ahol nem a szerződéses jogviszony felmondása miatt került sor a bejelentés megtételére, hanem a szerződés lejárt, vagy a szerződés megkötésének hiánya miatt.

Nőtt a díjazással kapcsolatos indokok száma, mint például a megbízási díj összegében való sikertelen megállapodás, a díjfizetés elmaradása, illetve „olcsóbb” könyvvizsgáló választása. Míg 2010-ben ilyen indokkal a bejelentések 7,23%-a érkezett, addig 2011-ben ez az arány 9,41%-ra emelkedett.

A nem megfelelő indokkal, vagy indoklás nélkül tett bejelentések mértéke csaknem megduplázódott egy év alatt. Ezeknek a bejelentéseknek az aránya 2010-ben 3,4%-ot tett ki szemben a 2011. évi 6,45%-kal. A nem megfelelő indokkal, vagy indoklás nélkül érkezett bejelentések esetén a bizottság hiánypótló levelet írt a bejelentőnek, annak érdekében, hogy kizárhassa a közérdeket veszélyeztető helyzetek lehetőségét, vagy éppen fényt derítsen arra.

Az ügyfélnél bekövetkezett változással (pl. átalakulás, megszűnés, ügyvezetés váltás) indokolt bejelentések 5,11%-os részarányt képviselnek a 2011-ben érkezett bejelentések között.

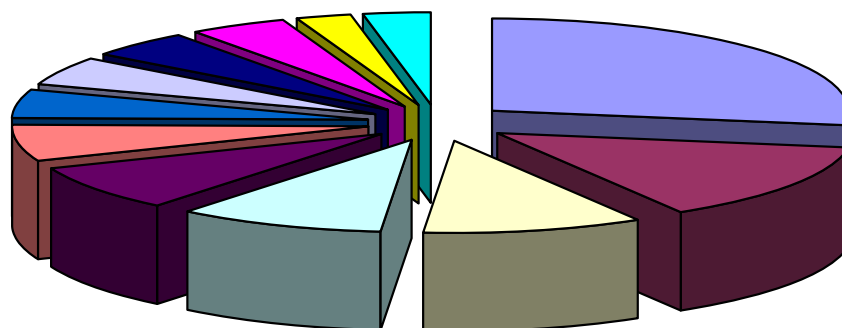
A könyvvizsgálói tevékenység szüneteltetése vagy megszüntetése miatt tett bejelentések száma nem növekedett jelentősen az előző évihez képest.

2-3 %-os csökkenést mutatnak az ügyfél együttműködésének hiányával indokolt lemondások, valamint a könyvvizsgáló leterheltsége, rossz egészségi állapota okán bejelentett lemondások.

Nem változott, továbbra is alacsony a cégcsoport könyvvizsgálójának megbízásával indokolt felmondások aránya.

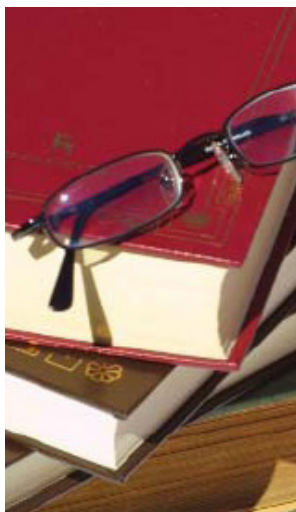
Az uniós irányelv és ennek megfelelően a számviteli törvény által sem elfogadhatónak minősített véleményeltérést nem jelentettek a bizottságnak.

A KKB-hez beérkezett bejelentések indokok szerinti megoszlása 2011-ben

- Értéktartár-változás ill. nincs jogszabályi kötelezettség a könyvvizsgálóra 27,42%
- Közös megegyezés 13,98%
- Nem a szerződéses jogviszony felmondása (megszüntetése) miatt tett bejelentés 9,95%
- Díjazással kapcsolatos elégedetlenség (díj mértéke, díjfizetés elmaradása) 9,41%
- Ügyfél tulajdonosi körében beállt változás 8,06%
- Nem megfelelő indokkal vagy indok nélkül tett bejelentés 6,45%
- Ügyfélnél bekövetkezett változás (pl.: átalakulás, megszűnés, ügyvezetés váltása) 5,11%
- Könyvvizsgálói tevékenység szüneteltetése vagy megszüntetése 4,84%
- Könyvvizsgáló leterheltsége, egészségügyi állapota 4,84%
- Együttműködés hiánya az ügyfél részéről 4,30%
- Cégcsoport könyvvizsgálójának választása 2,69%
- Egyéb 2,96%

V. A KÖNYVVIZSGÁLÓI KÖZFELÜGYELET SZABÁLYOZÁSÁNAK, MŰKÖDÉSÉNEK ÉRTÉKELÉSE

Tekintettel a 2008. január 1-jével felállított könyvvizsgálói közfelügyeleti bizottság első ötéves ciklusának közelgő lejáratára a bizottság úgy ítélte meg, hogy célszerű a közfelügyeleti rendszer tapasztalatainak összegezése és 2012. során a szükséges módosítási javaslatok továbbítása a kormányzat számára.

Az értékelés kiterjedt a Kkt. és az annak alapját képező uniós irányelv összevetésére, más uniós országok rendszerével való összehasonlításra és a hazai működés tapasztalatainak összegzésére. A bizottság úgy ítéli meg, hogy a könyvvizsgálói kamarával osztott hatáskörben gyakorolt közfelügyelet – a kamarával folytatott kiegyensúlyozott és korrekt együttműködés ellenére – csak korlátozottan és a nemzetközi együttműködést is akadályozó módon felel meg a hatályos irányelvnek és az irányadó nemzetközi gyakorlatnak a hatáskörök és a szakmától való függetlenség kérdésében. A változás szükségességét erősíti az a tény, hogy 2011. november 30-án napvilágot látott az Európai Bizottság két jogszabálytervezete a jog szerinti könyvvizsgálatot illetően.

A könyvvizsgálati irányelvet módosító javaslatok a könyvvizsgálat feltételrendszerét általában, a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók pénzügyi kimutatásai könyvvizsgálata minőségének javítását célzó rendeletervezet pedig a címben érintett körben kíván reform szintű változásokat végrehajtani (kikényszeríteni).

A KKB úgy látja, hogy a hazai tapasztalatok értékelése az elindult uniós jogalkotási fo-

lyamattól függetlenül is szükséges és hasznos, vannak olyan, a jelenlegi jogszabályok szerinti, a hazai rendszer sajátosságaiból táplálkozó és a működést akadályozó tényezők, amelyek elhárításával nem szükséges az uniós jogszabályok hatályba lépését megvárni és ahol a javasolt változtatás iránya nincs ellentmondásban az Európai Bizottság törekvéseivel sem. A bizottság úgy ítélte meg, hogy a hazai közfelügyeleti szerep kör nemzetközi elvárásoknak is megfelelő gyakorlását elsősorban a hatósági jogkör, a megfelelő apparátus és a közvetlen szankcionális jog hiánya akadályozza. További fontos szempont, hogy az új minőségellenőrzési rendszer megfelelő működése a szakmai szervezettől, azaz a kamarától való teljes függetlenséget igényel. Ezért a KKB a legfontosabb feladatnak a közfelügyelet intézményi-szervezeti rendszerének kiépítését tartja a jövőben. A szakmai szervezettől való világos elhatárolódásra, a hatáskörök (felelősség) pontos megfogalmazására és az ehhez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítására van szükség. Meg kell teremteni a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer teljes intézményi, finanszírozási önállóságát. A könyvvizsgálói közfelügyeletet hatósági jogkörrel, intézkedési jogosultsággal kell felruházni akár önállóan, akár egy több funkciót ellátó felügyelet keretében, vagy egy már meglévő intézmény keretében.

Az elemzés és javaslatok érintik a közfelügyeleti rendszer kereteit, szabályozását, valamint a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók független minőségellenőrzésének rendszerét.

VI. TÁJÉKOZÓDÁS, HAZAI KAPCSOLATRENDSZER

A folyamatos tájékozódás nélkülözhetetlen a bizottság törvényben megszabott feladatai ellátásához. Ez jelenti az elektronikus információk – beleértve a kamarai honlapon megjelentek – figyelemmel kísérését, de fontos szerep jut a személyes kapcsolatoknak, a pénzügyi beszámolásban érintettekkel való találkozásnak.

Nincs változás abban, hogy a bizottság meghatározó hazai partnere a kamara és a számviteli-könyvvizsgálati szabályozásért felelős Nemzetgazdasági Minisztérium.

A KKB – folytatva a korábbi évek gyakorlatát –, az év során több alkalommal is találkozott a kamarai tisztségviselőkkel, bizottsági elnökökkel, akik időről-időre meghívást kapnak a bizottság ülésére. Ugyancsak rendszeresek az elnöki szintű informális megbeszélések.

A kamara minőségellenőrzési bizottságának elnöke évi rendszerességgel személyesen is tájékoztatja a bizottságot a kamarai minőségellenőrzés tényszámairól, a megfelelés arányairól, a módszertani változásokról és a feltételrendszer alakulásáról. A független ellenőrzés bevezetése kapcsán 2011-ben több alkalommal is szükség volt a minőségellenőrzési bizottsággal és vezető kamarai tisztségviselőkkel folytatott személyes egyeztetésre. A szakmai egyeztetéseknek és a kamara együttműködési készségének fontos szerepe volt a független ellenőrzés bevezetésében.

A tájékozódás és információcseré fontos eszköze a kamarai rendezvényeken, kon-

ferenciákon való részvétel, esetenként – a kamarai felkérésnek eleget téve – előadás a közfelügyeletről, a KKB tevékenységről, megállapításairól és álláspontjáról.

A közös feladatok ugyancsak jó alkalmat adnak a párbeszédre. A kamara kezdeményezésére foglalkozott a bizottság a 2011. január 1-jén és az azt követő időszakban kiadott könyvvizsgálói jelentésekre vonatkozó új standard jelentés szövegezésével, valamint az év során véleményezte a nemzetközi Etikai Kódex magyar fordítását.

A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóival való találkozás szempontjából meghatározó jelentőségűek a *pénz- és tőkepiaci tagozat rendezvényei*. Az elmúlt év során ismét lehetőség nyílt arra, hogy a bizottság képviselői a tagozat rendezvényein ismertessék a közfelügyelet tapasztalatait és felhívják a figyelmet a szabályozásban bekövetkezett változásokra. 2011-ben az új rendszer indulására való tekintettel ez kiegészült a koordináló független ellenőr által tartott előadással.

A KKB az elmúlt évben is képviseltette magát a *kamarai minőségellenőrök továbbképzésén*.

Kiemelt jelentőségű, bár a személyes találkozások számát tekintve kisebb gyakoriságúak a találkozások a Nemzetgazdasági Minisztériummal, mint a kamara törvényes felügyeletét ellátó hatósággal. Év elején megjelent a bizottság ülésén a minisztérium illetékes főosztályának vezetője.

VI. TÁJÉKOZÓDÁS, HAZAI KAPCSOLATRENDSZER

Az év során a bizottság elnöke írásban tájékoztatta a minisztérium helyettes államtitkárát a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók minőségellenőrzésének feltételeiről, majd a rendszer bevezetéséről, valamint továbbította a bizottság törvénymódosító javaslatait.

Ez évben is sor került személyes találkozásra a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének munkatársaival. A téma a tágabban értelmezett közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálatával kapcsolatos elvárások és a III/6 pontban ismertetett IFRS minősítés bevezetése volt.

VII. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

A bizottság a nemzetközi kapcsolatok ápolását fontosnak tartja és ezzel kapcsolatos kötelezettségének a lehetőségek határain belül igyekszik eleget tenni. A 2010. évi törvénymódosítás a KKB-t hatalmazta fel a más államokkal való együttműködésre a közfelügyelet terén.

Az elmúlt évben, sőt években sem érkezett – az USA közfelügyeleti hatósága, a PCAOB jelentkezését leszámítva – konkrét kezdeményezés más államok hatóságaitól adatszolgáltatásra, vizsgálat lefolytatására, és a bizottság sem élt ilyen megkereséssel.

A személyes találkozások és rendszeres levélváltás ellenére sem sikerült azonban 2011-ben megállapodásra jutni a PCAOB által tervezett magyarországi inspekciók ügyében¹⁵. A tárgyalások jelenlegi állása szerint a közfelügyeleti szerepkörök és a hazai minőségellenőrzés rendszerének a szakmától való nem teljes függetlensége gondot okoz az amerikai közfelügyeleti hatóságnak.

Változás történt a közfelügyeleti hatóságok európai együttműködésében is. A hangsúly a közfelügyelet európai csoportja, az EGAOB helyett fokozatosan áttevéődött az újonnan alakult EAIG-ra, azaz Európai Könyvvizsgálati Inspekciós Csoportra, amely terepet ad a független ellenőrzés tapasztalatainak, más országokkal való együttműködés feltételeinek megvitatására. Az üléseken a KKB, illetve az új ellenőrzési rendszer felállása óta a független ellenőrök vesznek részt.

A közfelügyelet folyamatosan növekvő tagsággal rendelkező nemzetközi fóruma, az IFIAR tevékenységét, az elemzések, értékelések mellett a szervezet által biztosított személyes tapasztalatcserét is fontosnak tartja a bizottság, ezért a plenáris üléseken képviselteti magát. Ugyancsak szükségesnek tartja a koordináló független ellenőr delegálását az IFIAR által évente egy alkalommal szervezett inspekciós workshopra.

A bizottság 2011-ben a koordináló független ellenőr személyében résztvevőt küldött a PCAOB éves konferenciájára. A tanácskozáson való részvételnek az általános indokoltság mellett aktualitást adott a folyamatban lévő megállapodás részleteinek megvitatása és a PCAOB ellenőrzéseivel kapcsolatos közvetlen tájékozódás lehetősége.

Az előző évi látogatást követően folytatódott a kapcsolat az Egyesült Királyság legnagyobb szakmai szervezetének, az ICAEW képviselőivel. A szervezet európai regionális, valamint minőségbiztosítási igazgatója egy napos kerekasztal megbeszélést tartott Budapesten a könyvvizsgálat, azon belül a minőségbiztosítás szabályozási törekvéseiről és tapasztalatairól. A minisztérium támogatásával, a bizottság és a kamara szervezésében megrendezett tanácskozáson mindhárom szervezet képviseltette magát.

¹⁵ A Sarbanes-Oxley törvény szerint az USA tőzsdéin szereplő cégeket csak a nála regisztrált könyvvizsgáló cégek auditálhatják. A regisztrációval járó kötelezettség az is, hogy a PCAOB ellenőrzi a könyvvizsgáló cég tevékenységét.

VIII. A BIZOTTSÁG 2012. ÉVI FŐ CÉLKITŰZÉSEI

A bizottság tevékenységének általános céljai továbbra is változatlanok. A könyvvizsgálói törvény módosítása következtében a bizottság egyik legfontosabb feladata a független ellenőrzési rendszer eredményes működtetése, a tapasztalatok értékelése, a személyi és tárgyi feltételek folyamatos biztosítása és az alkalmazott módszertan fejlesztése lesz 2012-ben.

Egyidejűleg fel kell készülni arra, hogy a bizottság által kezdeményezett törvény módosításnak köszönhetően 2013-tól a független ellenőrzés alá vont jog szerinti könyvvizsgálók, könyvvizsgáló cégek száma a piacon meghatározó szereppel bíró hitelintézetekkel és biztosítókkal bővül és ennek megfelelően a független minőségellenőrzés feladata növekedni fog.

A ciklus utolsó évében a könyvvizsgálói közfelügyelet feladatát változatlan kere-

tek között, korlátozott hatáskörrel és forrásokkal látja el a bizottság.

Annak ellenére, hogy a folyamatban lévő uniós jogszabályok tovább hangsúlyozzák a felügyeleti szerepkört irányítók szakmától való függetlenségét, a jelenlegi törvényi feltételek mellett a kamara közreműködése nem nélkülözhető. A könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszert és benne a bizottság tevékenységét is érintheti azonban az Európai Bizottságnak a jogszabály szerinti könyvvizsgálat tárgykörében elindított reformja, amely 2011. november végén napvilágot látott jogszabálytervezetekben öltött testet.

A következő évi munkaterv – a szokásos vizsgálatok, áttekintések mellett – hangsúlyos részét képezi a továbblépéshez szükséges megfontolások, a rendszerben meglévő ellentmondások feloldására vonatkozó javaslatok kidolgozása a kormányzat számára.

KKB

KKB

Beszámoló a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság 2011. évi tevékenységéről
Budapest, 2012. március